

Russell Duncan
Joseph Goddard

AMERICA

ASTĂZI

Traducere de Claudia Popa

Redactor: Lucian Pricop
Tehnoredactor: Olga Machin
Coperta: Lucian Pricop și Cristian Lupeanu

© **Russell Duncan and Joseph Goddard 2003, 2005, 2009**

„First published in English by Palgrave Macmillan, a division of Macmillan Publishers Limited under the title *Contemporary America*, 3rd Edition by Russell Duncan and Joseph Goddard. This edition has been translated and published under licence from Palgrave Macmillan. The authors have asserted their right to be identified as the authors of this Work.”

Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin Editurii Comunicare.ro, 2012

SNSPA, Facultatea de Comunicare și Relații Publice
Strada Povernei 6, București
Tel./fax: (021) 313 5895
E-mail: difuzare@comunicare.ro
www.editura.comunicare.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUNCAN, RUSELL

America astăzi / Russell Duncan, Joseph Goddard;

trad.: Claudia Popa. – București: Comunicare.ro, 2012

Bibliogr.

Index

ISBN 978-973-711-337-5

I. Goddard, Joseph

II. Popa, Claudia (trad.)

94(73)

008(73)

Cuprins

<i>Lista figurilor, hărților, ilustrațiilor, tabelelor și casetelor</i>	7
<i>Mulțumirile autorilor la ediția a treia</i>	10
<i>Lista abrevierilor</i>	12
Introducere	15
1. Istoria	19
Ascensiunea unei națiuni	20
Ascensiunea la putere	30
De la izolare la statutul de superputere	36
Războiul Rece	41
Anii 1990	48
Secolul XXI	50
2. Teritoriul și populația	53
Teritoriul	55
Populația	61
Regiunile	67
Imigrația	82
3. Guvernarea	90
Constituția	91
Sistemul federal	94
Ramurile guvernării	99
4. Sistemul politic	121
Alegerile din 2008	121
Democrația participativă	122
Partidele politice	130
Politica	138
5. Societatea	153
Clasele	153
Familia americană	159
Femeile	163

Rasa	167
Delictele și pedepsirea lor	170
6. Religia, educația și politicile sociale	178
Religia	178
Educația	192
Serviciile sociale	206
7. Cultura	213
Diversitatea	213
Afirmarea culturii americane	216
Publicitatea	217
Timpul liber	218
Presa scrisă	222
Divertismentul de masă	224
Activitățile guvernamentale	229
Internetul	231
Sportul	233
Artele	237
Muzica ușoară	240
8. Economia	243
Economia internă a SUA	245
Sindicatul	253
Afacerile și industria	255
Guvernul și mediul de afaceri	258
Piața globală	265
Dolarul, deficitul comercial și criza din 2008	269
9. Politica externă	272
Separarea puterilor și politica externă	274
Gestionarea politicii externe	275
Istoria politicii externe	277
Războiul Rece, 1945–1990	280
Noua ordine mondială	286
Administrația Bush	290
11 septembrie 2001	291
Războiul din Irak	297
10. Perspective pentru secolul XXI	301
O privire înapoi	303
Un salt înainte	303
<i>Lecturi recomandate</i>	306
<i>America pe Internet</i>	310
<i>Bibliografie</i>	313
<i>Index</i>	329

1

Istoria

Istoria Americii se întinde pe o perioadă lungă de timp, avându-și originile cu cel puțin 10.000 ani în urmă când primii oameni își croiau drum spre interiorul continentului, urmând să devină băștinașii americani. Istoria Statelor Unite se întinde, însă, pe o perioadă scurtă de timp – de numai 230 de ani – și nu e greu să găsim astăzi oameni încă în viață care își amintesc de Primul Război Mondial și care, în tinerețe au cunoscut sclavi și proprietari de sclavi care le-ar fi putut povesti din proprie experiență evenimentele din anii 1840, care la rândul lor știuseră oameni care au făcut negoț cu băștinașii americani sau au dat mâna cu Thomas Jefferson. Cinci indivizi din generații succesive, care s-au cunoscut între ei, acoperă cu existența lor durată întregii istorii a Statelor Unite, o națiune născută în timpurile moderne, cu o istorie alertă și zbuciumată. Scriitorul William Faulkner surprindea, într-o formulă succintă, această idee în romanul său *Nechemat în țărână* (*Intruder in the Dust*): „ieri și azi și mâine nu sunt decât un același Este! Indivizibil: unic”¹ (Faulkner, 1948: 194). E greu să ne gândim la un alt popor – dacă totuși există vreun altul – ai cărei cetățeni să-și cinstească înaintașii așa cum o fac americanii. An de an, o mulțime de cărți despre Revoluția Americană văd lumina tiparului și ajung rapid în listele cu bestseller-uri. Politicienii se întrebă retoric mereu – și apoi dau tot ei răspunsul – ce ar fi făcut în zilele noastre George Washington sau Thomas Jefferson. Nu pare să conteze că cei doi lideri politici nu mai sunt în viață de ceva vreme. Aprecierea și acuzația istoricului Bernard Bailyn conform căreia „americanii trăiesc într-o legătură neobișnuit de strânsă cu trecutul lor” este un bun punct de pornire pentru a înțelege natura credinței americanilor în istoria-la-timpul-prezent (citat în Rothschild, 2004).

Cu o mie de ani înainte ca europenii să fi descoperit întâmplător America, agricultura se practica pe teritoriile situate astăzi în Sud-Vestul SUA, iar indienii Pueblo își construiau casele pe stâncile înalte pentru a se apăra de triburile

1. Titlul romanului și citatul: în românește de Eugen Barbu și Andrei Ion Deleanu – cf. *Nechemat în țărână*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1964 (n. l.).

dușmane, Apașii. Indienii Makah ce locuiau teritoriile actualului stat Washington aveau o cultură foarte dezvoltată, bazată pe pescuitul somonului. Până în 1492, anul „descoperirii“ Americii de către Cristofor Columb, aproximativ 10 milioane de oameni – unii susțin că 100 milioane – locuiau în teritoriile care aveau să devină Statele Unite și alte nu mai puțin de 50 milioane trăiau în Canada, Mexic și în regiunile sudice.

Înainte de descoperirea noilor teritorii, Europa suferise profunde transformări prin ascensiunea statelor națiuni, influențată de stimularea, în urma Cruciadelor din secolul al XII-lea, a activităților comerciale și schimbului de tehnici de prelucrare a materialelor. Circulația mărfurilor a revoluționat comerțul, a făcut ca sistemul de plăți să evolueze de la troc la utilizarea monedelor și a dus la apariția băncilor, societăților pe acțiuni și a centrelor urbane. Renașterea pune accent pe descoperire și știință, iar Reforma protestantă glorifica libertatea individului și ruperea de influența Bisericii Romano-Catolice și alimenta concurența și războaiele între creștini.

Națiunile europene luptau pentru întâietate în negoț. Fiecare dintre ele avea nevoie de o armată puternică și de o vistierie plină, care puteau fi asigurate printr-o balanță comercială favorabilă, prin războaie și cuceriri și prin deținerea de colonii ai căror întemeietori să trimită materii prime către centrele manufacturiere din țara mamă. Datorită faptului că marile puteri susțineau financiar misiunile de cucerire a Lumii Noi, băștinașii americani au fost atrași într-o rețea de relații comerciale care făcea ocolul pământului, devenind producători și consumatori pe piața mondială aflată în plină dezvoltare.

Pentru a avea cu ce face negoț, amerindienii au exploatat în mod voit ecosistemul, furnizând astfel blănurile dorite de europeni și obținând în schimb vase de aramă, mărgelile decorative, whiskey și țesături de lână. În timp ce negoțul își puneva amprenta asupra culturii, bolile o distrugeau, întrucât cunoștințele acumulate de triburi s-au pierdut când bătrânii au murit, iar dispariția fizică a vracilor a distrus edificiul spiritual al existenței indienilor. Legăturile cu albi au dus la exterminarea a 90% din totalul indienilor nord-americani, căci tifosul, gripa, variola și tuberculoza își cereau tributul. Pe când procesul distructiv avansa rapid, mulți își puneau speranța în mântuire acceptându-l pe Christos impus de misionari. Această triadă a negoțului, bolilor și creștinismului i-a adus pe băștinașii americani în pragul dispariției.

Ascensiunea unei națiuni

America în perioada colonială, 1508–1763

America a luat naștere într-o perioadă marcată de violență și schimbare, întrucât europenii se luptau cu băștinașii americani și între ei pentru a obține controlul asupra teritoriilor. Piețele internaționale contribuiau la progresul economic al Americii influențând dezvoltarea porturilor pentru expediția de

mărfuri, a producției agricole, industriei și forței de muncă. Englezii au întemeiat o serie de colonii care se întindeau de la Maine până în Georgia. Colonia Jamestown, Virginia (1607) era susținută financiar de o societate pe acțiuni² și comandată de mercenari. Curând, coloniștii au început să cultive tutun pentru a-l vinde pe piața europeană. În 1619, o navă olandeză vindea ca sclavi³ douăzeci de negri africani în Virginia, iar imperiile britanic, francez, spaniol și olandez obțineau profituri uriașe din comerțul cu sclavi practicat la scară internațională. În timp ce culturile pentru profit⁴ deveneau o practică din ce în ce mai răspândită și cunoșteau o dezvoltare tot mai mare în colonii, creștea și cererea pentru forța de muncă, iar proprietarii de plantații deveneau adepții sclaviei. Până să izbucnească Revoluția Americană în 1776, unul din cinci americani era sclav.

În 1620, credincioșii protestanți care doreau să rupă definitiv legăturile cu Biserica Anglicană, au acostat în regiunea denumită de ei ulterior Colonia Plymouth. Triburile indiene au dezvoltat rapid legături comerciale cu acești pelerini care au aflat atunci prima dată despre porumb, fasole, curcani, dovleci și cartofi. Legenda spune că băștinașii americani și noii veniți au ținut un mare ospăț în 1621, o poveste ce stă la baza celei mai americane sărbători, *Thanksgiving* – Ziua Recunoștinței.

Alți protestanți – aproape o mie de persoane călătorind la bordul a 17 vapoare – care doreau să reformeze și să purifice Biserica Anglicană au sosit la Massachusetts în 1630. Acești puritani își asumaseră o „misiune în sălbăticie“ dorind să înființeze o comunitate religioasă utopică, model pentru Anglia și restul lumii. Liderul puritan John Winthrop se referea la această colonie ca la „cetatea din vârful muntelui. Ochii tuturor sunt îndreptați asupra noastră“ (Winthrop, 1989: 41). Perfecționiști, puritanii cereau ordine, chiar dacă au călcat în picioare ideile de libertate sau egalitate. Erau extrem de hotărâți să aibă un mod de viață bun într-o lume rea, dar s-au dovedit intoleranți, astfel că în 1692 excesele din orașul de tristă faimă Salem din statul Massachussets, procesele intentate vrăjitoarelor –acompaniate de furia mulțimii, fobia față de femei, conflictele dintre comunitățile rurale și cele urbane și, pe scurt, schimbarea culturală – au evidențiat eșecul misiunii puritane.

2. *The London Company* fusese împuternicită prin carta acordată de Regele Iacob I al Angliei să întemeieze colonii în teritoriile noului continent. Astfel a înființat prima colonie pe tărâm american, Jamestown, pe care a sprijinit-o constant cu oameni și provizii când existența acesteia, la numai câteva luni de la întemeiere, a fost serios amenințată de boli, foamete și atacurile amerindienilor (*n. l.*).

3. (În engl., în orig.) *indentured servitude* = „servitute contractuală“; imigranții care nu-și puteau achita contravaloarea călătoriei în America erau, în baza unui contract încheiat cu căpitanii vapoarelor, vânduți la licitație, ca sclavi, proprietarilor de plantații și fermierilor americani, pe termene cuprinse între trei și șapte ani. La expirarea perioadei contractuale, sclavii erau eliberați și se puteau integra în rândul populației libere (*n. l.*).

4. (În engl., în orig.) *cash crops* = culturi făcute cu scopul de a obține profit din vânzarea directă a recoltelor, spre deosebire de culturile destinate asigurării hranei proprii (*n. l.*).

Ideologia americană este tributară în mare măsură tiparelor puritanismului. Vânătoarea de vrăjitoare se potrivește bine cu teoriile conspirației referitoare la un guvern care face ce vrea⁵ sau cu amenințările comuniste din interior, iar americanii încă mai cred că SUA e o țară călăuzită de Dumnezeu. Convinși că munca susținută reprezintă o răsplată în sine, etica puritană a muncii constituie o componentă esențială a individualismului american. Educația de nivel universitar rămâne cea mai sigură cale de urmat pentru îndeplinirea visului american, idee susținută de puritani prin înființarea Universității Harvard în 1636.

Între anii 1660 și 1763, coloniile au cunoscut ritmuri de dezvoltare diferite. A crescut rapid numărul populației ca urmare a imigrației constante, importurilor de sclavi și sporului natural. S-a înregistrat o explozie demografică întrucât familiile se întemeiau mai devreme, deoarece exista teren disponibil și era nevoie de forță de muncă pentru a-l lucra. În Anglia, vârsta medie la care se căsătoreau femeile era de 23 de ani; în America, era de 19. Cum femeile din colonii nașteau în medie șapte copii, populația a atins cifra de 100.000 în 1660; până în 1775 înregistra 2,5 de milioane, din care o treime erau născuți pe țărâm american. Cifrele în creștere au sporit așteptările. În plus, sclavia a îmbogățit coloniștii întrucât coloniile din Nord obțineau profit din căraușie, iar coloniile din Sud – din producția de bunuri.

Istoricul Edmund Morgan considera că sclavia reprezintă paradoxul central al istoriei americane și punea în relație în mod convingător amploarea luată de ideile de libertate și egalitate în America și aplanarea conflictului dintre clasele sociale, pe de-o parte și sclavia, pe de altă parte. Cu cât euro-americanii înrobeau mai mulți negri africani, cu atât mai mult sporea libertatea albilor (Morgan, 1995). Coloniștii au importat în colonii ierarhiile sociale europene, dar întrucât culoarea pielii începea să devină semnul apartenenței la o castă socială, albi din clasa de jos cereau extinderea dreptului la vot și privilegiul deținerii de pământuri. Indiferent de situația lor economică, cei mai mulți albi au ajuns să se considere ca aparținând „clasei de mijloc” pentru că mereu existau alții, cu pielea mai închisă la culoare sau mai roșie, care le erau inferiori.

Între 1734 și 1755, coloniile au fost cuprinse de un reviriment al spiritului protestant sub influența predicilor ținute de Jonathan Edwards – precum „Păcătoșii în mâinile unui Dumnezeu mânios” – și a călătoriilor întreprinse de preotul metodist George Whitefield pentru a propovădui coloniștilor mântuirea. Marea Deșteptare⁶, primul eveniment cultural pan-american, se adresa simțului protestant al responsabilității individuale și sentimentelor antiabsolutiste. Acest reviriment a făcut ca numeroși coloniști să pună sub semnul întrebării autoritatea Angliei asupra coloniilor.

5. (În engl., în orig.) *runaway government* (< *runaway* = „scăpat de sub control”): cu referire la creșterea puterii guvernului federal ale cărui acțiuni țin cont din ce în ce mai puțin de voința alegătorilor (*n. l.*).

6. (În engl., în orig.) *the Great Awakening* (*n. l.*).

Pe măsură ce coloniile se dezvoltau, Marea Britanie lupta pentru supremație cu Spania și Franța. În urma conflictelor ce au culminat cu Războiul de Șapte Ani⁷, desfășurate între 1754 și 1763, Marea Britanie câștiga Canada, toate posesiunile franceze de la Est de fluviul Mississippi și Florida. Întrucât își neutralizase practic rivalii, Marea Britanie și-a întărit controlul asupra coloniilor. Parlamentul a majorat taxele pentru a obține fondurile necesare achitării uriașei datorii de 140 milioane de lire acumulate în urma războiului și staționării celor 10.000 de soldați de-a lungul frontierei pentru apărarea coloniștilor de atacurile indienilor.

Taxele îmbrăcau diferite forme, iar coloniștii au reacționat dur la fiecare dintre acestea. Însucenind revolte și fără a ține cont de legi, coloniștii cereau respectarea „drepturilor englezilor“ de a nu li se impune „nicio taxă fără reprezentare“⁸. Coloniștii susțineau o teorie a conspirației avansată de membrii partidului Whig⁹ din Anglia în timpul Revoluției Glorioase de la 1688, iar Thomas Jefferson argumenta că taxele și alte evenimente recente scoteau la iveală „un complot bine chibzuit și sistematic pentru a ne reduce la condiția de sclavi“ (citată în Wood, 1969: 331).

Jefferson avea numai 33 de ani când, în calitate de delegat din partea statului Virginia la cel de-al Doilea Congres Continental ținut la Philadelphia, redacta *Declarația de Independență* în 1776 (Casetă 1.1). Ideea revoluției nu era nouă, dar demersurile unui popor, decurgând sistematic, explicând și justificând drepturile de a înlătura opresiunea și de a instaura o nouă guvernare reprezentau o realitate fără precedent. Jefferson a fost primul gânditor care a considerat că și suveranitatea, nu doar drepturile, trebuie să fie în mâinile poporului. Poporul avea puterea de a investi guvernul și tot poporul avea puterea de a-l înlătura. Războiul pentru cucerirea independenței a durat până în 1783, când forțele coloniștilor conduse de generalul George Washington au învins, beneficiind de ajutor vital din partea Franței. America devenea prima colonie europeană care se separa de țara mamă.

7. (În engl., în orig.) *Great War for Empire* (aprox. „Marele Război pentru Imperiu“): a debutat în 1754 prin atacul victorios al coloniștilor condus de locotenentul George Washington asupra trupelor franceze în Pennsylvania și a luat amploare la nivel mondial, în 1756, prin declanșarea Războiului de Șapte Ani și implicarea marilor puteri din Europa, America de Nord, America Centrală, Asia și Africa. (*n. l.*)

8. (În engl., în orig.) „*no taxation without representation*“ – cu referire la lipsa reprezentanților legal aleși ai coloniilor în parlamentul britanic (*n. l.*)

9. Partidul Whig era adversarul absolutismului monarhic și al creșterii autorității Regelui și se temea de o conspirație menită a-i deposeda pe englezi de drepturile și libertățile individuale, idee preluată și de coloniștii americani (*n. l.*)